

İsrail'e Karşı Dava Açılabilir mi?

31 Mayıs 2010 tarihinde bir sivil toplum kuruluşu tarafından düzenlenen ve Filistinlilere gıda yardımını amaçlayan etkinlik sonucu açık denizde, orantısız bir saldırı ile maalesef biri ABD vatandaşı Türk kökenli Furkan olmak üzere toplam dokuz insanımız yaşamını kaybetmiştir.

31 Mayıs 2010 tarihinde bir sivil toplum kuruluşu tarafından düzenlenen ve Filistinlilere gıda yardımını amaçlayan etkinlik sonucu açık denizde, orantısız bir saldırı ile maalesef biri ABD vatandaşı Türk kökenli Furkan olmak üzere toplam dokuz insanımız yaşamını kaybetmiştir.

Aradan geçen bunca zamana rağmen, İsrail tarafından özür dilenmediği gibi tazminatta ödenmemiştir. Bu noktada önem taşıyan sorun, sorumlulara karşı Türkiye'de dava açılıp açılmayacağı problemidir. Ülkemizde bu konuda İsraili sorumlulara karşı ceza ve tazminat davası açılıp açılmayacağını tartışmadan önce uluslararası insancıl hukuka bakmakta yarar bulunmaktadır.

Uluslararası İnsancıl Hukuk (International Humanitarian Law)

Birinci Dünya Savaş'ından sonra “**Uluslararası İnsancıl Hukuk**” konusunda yapılan uluslararası sözleşmelerin sayısı bir elin parmağını geçmemekte, oysa İkinci Dünya Savaşından sonra bu alanda yapılan sözleşmeler otuza yaklaşmaktadır.

Esasen 1948 sonrasında sadece bu alanda değil “mücvir” alanlarda da (insan hakları kavramı etrafında da) gelişmeler artmıştır. Avrupa Konseyi'nin çalışmaları (AİHS'nin kabulü gibi) ve BM'in düzenlemeleri (**İHEB**, İnsan Hakları Komitesi'nin Kuruluşu ve **OPCAT**) gibi.

Bu gelişmeler dünyada yargı alanında da bir zihinsel değişimi beraberinde getirmiştir. 31 Mayıs 2010 vakası sonrasında İsraili sorumlulara karşı açılacak bir davada emsal olabilecek örnekler şöyle sıralanabilir;

1. Benzer bir dava İsrail tarafından **Adolf RICHMENN**'e karşı açılmıştır. Adolf RICHMENN, üst düzey bir Nazi subayı olup, II. Dünya Savaşı esnasında Yahudilere karşı soykırım suçu işlediği iddiasıyla aranmakta iken, kimlik değiştirerek Almanya'dan kaçmış, Arjantin'de yaşamaya başlamış, İsraili ajanlarca Arjantin'den kaçırılarak İsrail'de yargılanmış ve idama mahkûm edilmiştir. Görüldüğü gibi İsrail, bir başka ülkenin insanına karşı dava açmış, hatta o kişiyi Arjantin'den kaçırmış ve idam etmiştir.

2. Belçika tarafından çıkarılan **1993** tarihli bir yasa ile **Rwanda** katliamına sebebiyet veren kişiler Belçika'da yargılanmış ve sanıklara 12–20 yıl arası hapis cezaları verilmiştir. Bu olayda Belçika bir Afrika Ülkesi olan Rwanda'da işlenen bir insanlık suçu nedeniyle **Belçika yargısını** yetkili görmüş, sanıkları yargılamış ve 12–20 yıl arası değişen hapis cezaları vermiştir.

3. Belçika yargısı tarafından bir iddia nedeniyle **Kongo Dışişleri Bakanı** hakkında tutuklama kararı çıkarılmıştır. Hakkında tutuklama kararı çıkarılan Kongo Dışişleri Bakanı, **Lahey** Uluslararası Adalet Divanına (**UAAD**) başvurarak bu kararı kaldırtabilmiştir.

4. Belçika yargısı tarafından **ABD Başkanı George Bush** ve bir askeri kişiye karşı insanlık suçları nedeniyle dava açma hazırlıkları yapılmıştır.

5. Filistin kökenli **Semiha Hicazi** ve arkadaşları tarafından **Belçika yargısına Sabra ve Şatilla** kamplarındaki soykırım iddiası (1982) ile İsraili sorumlular Ariel Sharon ve bir askeri kişiye karşı dava açılmıştır. İsrail, bu olaydan dolayı **Sharon**'un kişisel sorumluluğunu kabul etmiş, **BM Sabra ve Şatilla** kamplarındaki suçların (1982) soykırım olduğunu benimsemiş ve İsrail'i kınamıştır.

Ancak bütün bu olanlar ABD tarafından hiç de hoş karşılanmamıştır. **ABD, Brüksel'deki NATO** merkezini Polonya'ya kaydırmakla tehdit etmiştir. Ardından Belçika'daki Yahudiler, Belçika'da bulunan **Elmas Borsasını** bir başka ülkeye nakletmekle Belçika'yı tehdit etmişlerdir. Belçika bu ve benzeri tehditler karşısında oluşabilecek işsizlikten dolayı korkmuş ve ABD ve İsrail'e boyun eğmiştir.

Sonuçta Belçika yargısı, 1993 ila 2003 arasında sürdürdüğü yargısal aktivizmden (**evrensel yetki**) vazgeçmiş, 1993 yasasındaki ülke dışındaki insanları gıyaben yargılama ve dokunulmazlığı ihmal ederek yargılama ilkelerini yürürlükten kaldırmıştır. Böylece Belçika'nın **evrensel yetki ilkesini** kullanması, on yıl sürmüş ve sonuçta tehditlere dayanamamıştır.

Evrensel Yetki Ve Türk Ceza Yasasının 13. Maddesi

Türk Ceza Yasası 01.06.2005 tarihinden önce **evrensel yetki** ile ilgili bir düzenleme içermiyordu. 01 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe giren Türk Ceza Yasasının **13.** maddesine bakıldığında şunlar söylenebilir;

Türk Ceza Yasasının **13.** maddesi, evrensel yetki bağlamında insaniyet suçları, işkence, kötü muamele gibi suçları düzenlemektedir. Türk Ceza Yasasının 13 üncü maddesinin uygulaması geçen beş yıl içerisinde ilk kez görülmektedir. Acaba Türk yargısı bu durumda ne yapmalıdır?

Kanaatimize göre, yetkili Cumhuriyet Başsavcılığı hazırlık soruşturmasını tamamladıktan sonra, dosyayı Adalet Bakanlığına sunacaktır. Adalet Bakanlığı da aşağıdaki gerekçelerle davanın açılması için talepte bulunabilir;

1. Üç yıldır İsrail tarafından uygulanan “Gazze’ye abluka”, hiçbir uluslar arası kritere uygun değildir.

2. İsrail’in bu olayda haksız olduğu, suç tarihinden bu güne kadar, bizzat İsrail tarafından “Gazze’ye abluka”nın giderek hafifletilmesinden de anlaşılmaktadır. BM ve Avrupa Parlamenteler Meclisi tarafından verilen kınama kararları da İsrail’in haklı olmadığını göstermektedir.

3. Suç mekânı açık denizlerdir. İsrail toprakları veya İsrail karasuları değildir.

4. Bir STK tarafından düzenlenen ve 32 ayrı devletten insan hakları aktivistlerinin bulunduğu geminin rotası, İsrail olmayıp, Mısır üzerinden Gazze’dir.

5. İsrail tarafından, Mavi Marmara’ya karşı uygulanan, 9 kişinin yaşamını kaybettiği olayda, **orantısız güç** kullanılmıştır. Tazyikli su, biber gazı gibi yöntemler uygulanmamış, orantısız olarak açıkça ölüme neden olunmuştur. Adli Tıp Raporuna göre kurşunların atış mesafesi, yeri ve oranı açıkça bir ihlali göstermektedir.

6. İsrail tarafından uygulanan yöntem uluslararası insancıl hukuka da uluslar arası hukuka da açıkça aykırıdır.

Türk Ceza Yasasının 13. maddesinin verdiği yetki ile tazminat talebinin de birlikte görülebileceği belirtilebilir. Kuşkusuz ki suçtan mağdur olanlar ceza davasına müdahil olabileceklerdir.

Sonuç

Kuşkusuz ki “**barış, tüm hükümlerin efendisi**”dir. Önemli olan tüm sorunları diyalog ve barış içerisinde çözmektir; ancak haksızlığa uğrayanların başvuracağı son çare yargıdır. Temel hak ve özgürlüklerin güvencesinin yargı olduğu unutulmamalıdır. Çünkü adalet ilkesi zedelenirse veya toplumsal yaşamdan çekilirse insanların dünyada yaşamasının da anlamı yok demektir.

Alıntılar (İktibas) Konusunda Açıklamalar

Bu çalışmadan yapılacak alıntılarda (iktibaslarda) 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanununun 35’inci maddesinde öngörülen şu şartlara uyulmalıdır: **(1)** İktibas, bir eserin “*bazı cümle ve fıkralarının*” bir başka esere alınmasıyla sınırlı olmalıdır (m.35/1). **(2)** İktibas, maksadın haklı göstereceği bir nispet dâhilinde ve münderecatını aydınlatmak maksadıyla yapılmalıdır (m.35/3). **(3)** İktibas, belli olacak şekilde yapılmalıdır (m.35/5) [Bilimsel yazma kurallarına göre, aynen iktibasların tırnak içinde verilmesi ve iktibasın üç satırdan uzun olması durumunda iktibas edilen satırların girintili paragraf olarak dizilmesi gerekmektedir]. **(4)** İktibas ister aynen, ister mealen olsun, eserin ve eser sahibinin adı belirtilerek iktibasın kaynağı gösterilmelidir (m.35/5). **(5)** İktibas edilen kısmın alındığı yer belirtilmelidir (m.35/5).

Ayrıca Yargıtay İçtihadı Birleştirme Genel Kurulunun 18 Şubat 1981 tarih ve E.1980/1, K.1981/2 sayılı İçtihadı Birleştirme Kararına göre kararına göre, “İktibas hususunda kullanılan eser sahibinin ve eserinin adı belirtilse bile eser sahibi, haksız rekabet hükümlerine dayanarak Borçlar Kanununun 49. maddesindeki koşulların gerçekleşmesi halinde manevi tazminat isteyebilir”. Bu sayfaya izin almadan link verilebilir.Ancak,bu web sayfası,önceden izin alınmaksızın ne suretle olursa olsun,kopyalanamaz,çoğaltılamaz,tekrar yayınlanamaz,dağıtılamaz,başka intent sitelerine metin olarak konulamaz.

Yukarıdaki şartlara uygun olarak alıntı yapılırken bu çalışmaya şu şekilde atıf yapılması önerilir:

Fendoğlu Hasan T. “İsrail’e Karşı Dava Açılabilir mi? ”

<http://www.hasantahsinfendoğlu.com/>

<http://www.sde.org.tr/> (12.07.2010)